Militærmusikken er ikke lenger en utrydningstruet art

Kommandørkaptein Truls Sanaker er sjef for et populært janitsjarkorps og for et anlegg som rommer mellom 200 og 300 forsvarsansatte i militær aktivitet.

TRULS SANAKER: Født på Hamar i 1978, begynte å spille trompet i 1965, Bachelor of Music/Trumpet majorm, Northwestern University, Evanston, Illinois, USA i 1982, 1982-1983 Verneplikt Forsvarets musikkorps Østlandet i Halden 1982-1983, Master of Music/Trumpet major - Northwestern University, Evanston, Illinois, USA 1984, 1984 og trompetist i Forsvarets musikkorps Nord-Norge i Harstad, trompetist i Marinemusikken, nå Kongelige norske marines musikkorps i Horten (KNMM) 1984-2003, sjef KNMM 2003,
ansvarlig for Forsvarets musikks deltagelse i Transposition, UD-finansiert utvekslingsprogram innen musikk mellom Norge og Vietnam 2008, kommandant Karljohansvern 2008.2010, kommandant Karljohansvern og sjef KNMM (kombinert stilling) 2010-,

SVEN OTTO RØMCKE og
CEDRIC ARCHER (foto)

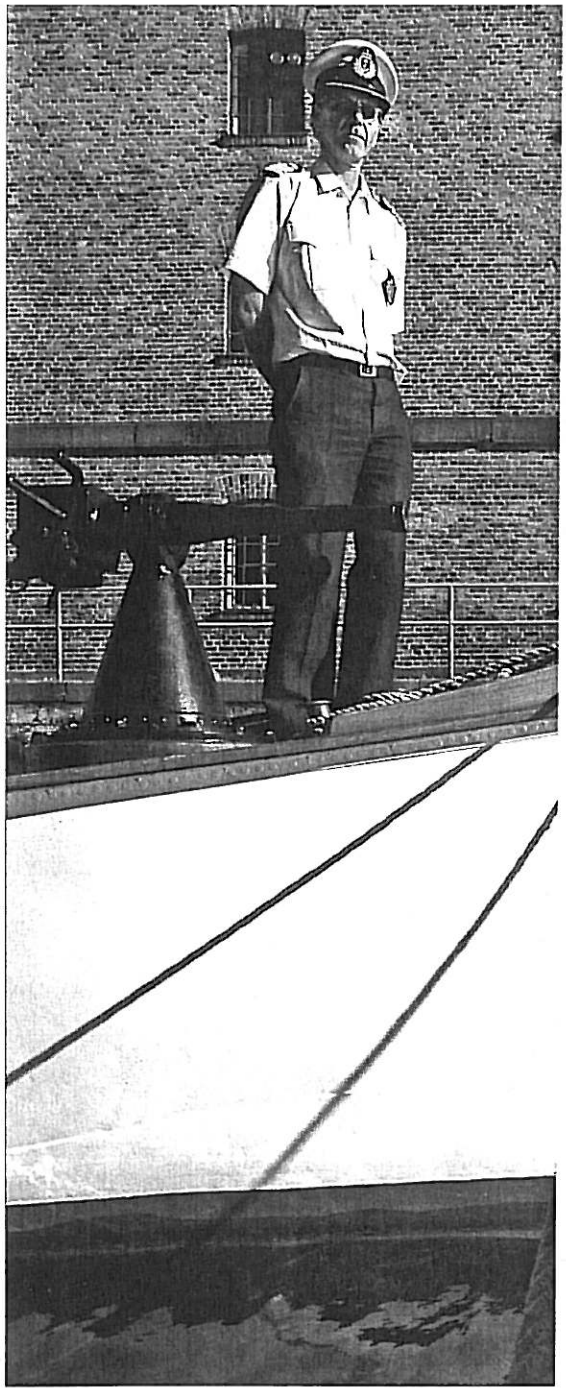

Forsvar av Norge med noter

Kommandørkaptein Truls San-aker har vært innesnedd i militærleiren Mazar-e Sharif i Afghanistan sammen med daværende forsvarssjef Sverre Diesen. Da fikk de snakket mye om Forsvarets mu-sikk. Det må ha vært nyttig, for kommandanten på Karljohansvern i Horten har aldri følt seg så trygg som nå.

Diesen hadde for øvrig allerede gitt uttrykk for at han i motsetning til sine forgjengere ville se på hvordan han kunne bruke forsvarsmusikken og ikke være opptatt av hvordan den kunne legges ned.

Før Diesen kom med sine forløsende ord, hadde Truls Sanaker og lederne for de fire andre militære orkestrene for det meste følt seg som en utrydningstruet art.

Det var ikke noen ny opplevelse for forsvarsmusikere. Militærmusikken slik vi kjenner den i dag, ble opprettet i 1818. Marinemusikken kom rett etter i Stavern i 1820, og det gikk ikke mange år før det første forslag om nedleggelse kom. Allerede på 1870-tallet vedtok Stortinget å nedlegge de militære musikkorpsene, men musikkoffiserer gir seg ikke så lett. Daværende musikkinspektør, Ole Olsen, gikk til kong Oscar den

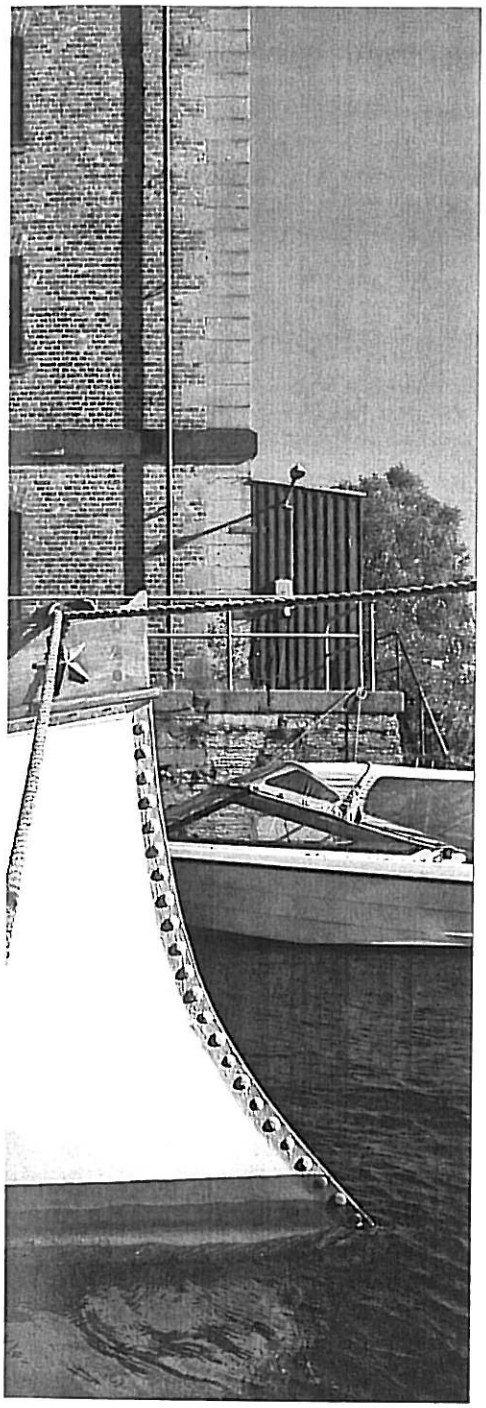

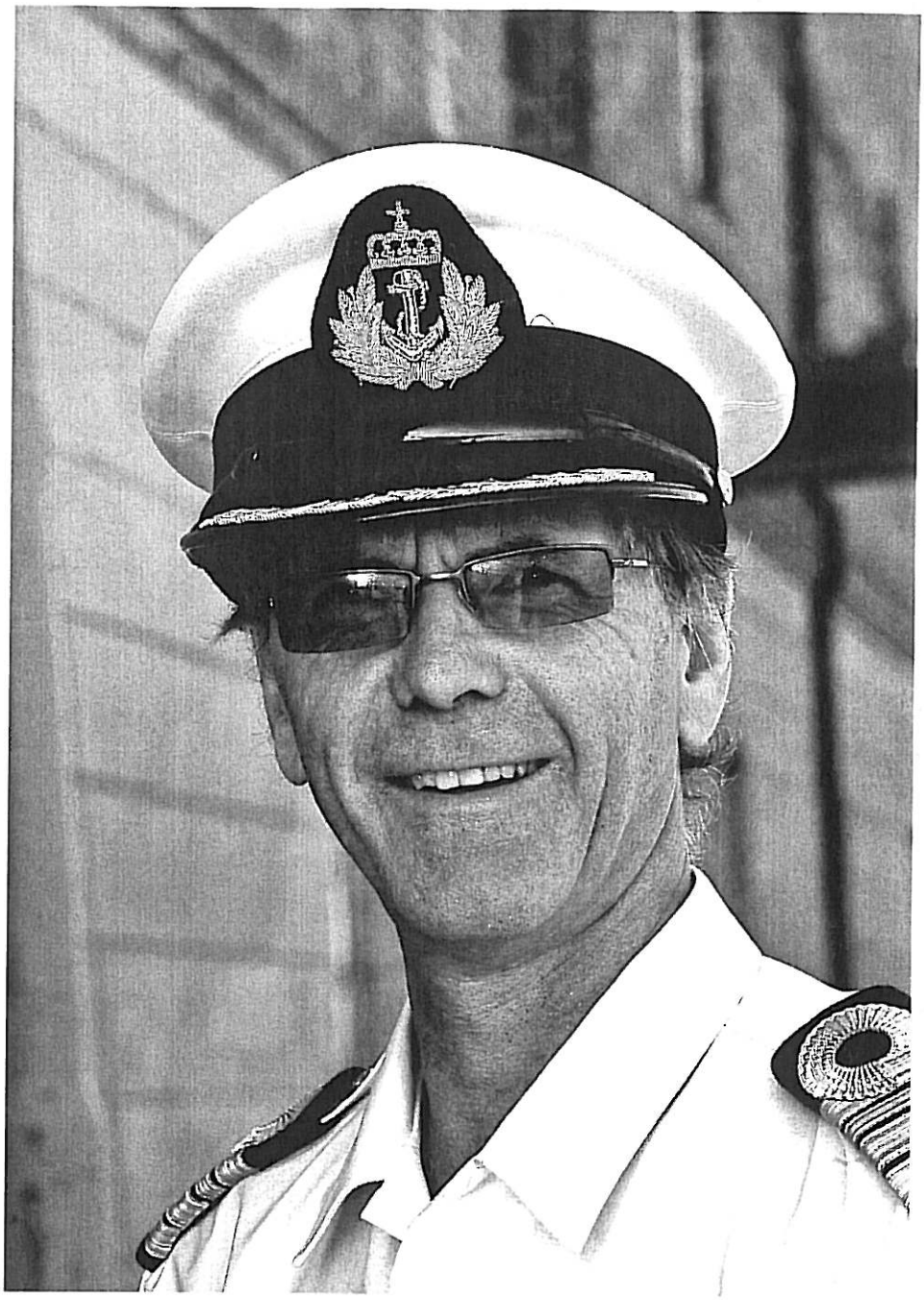

)g trompet

Kult møtte kunsthistoriker Øivind Storm Bjerke på Café M i Tønsberg.

2. og klaget, og konger hadde mer å si den gangen, så militærmusikken ble opprettholdt.

ET UTRYGT LIV

Truls Sanaker kan si mye om et utrygt liv som militærmusiker. Da han kom til Den kongelige norske marines musikkorps i 1982, ble nedleggelse stadig drøftet. I 1993 ble tonen skjerpet. Da skulle fire av syv militærkorps legges ned, men resultatet var at alle korpsene ble opprettholdt, og de fikk til og med flere midler.

I 2001 ble det en ny runde. Da var også Marinemusikken i Horten truet med nedleggelse, men det gikk bra igjen. I Halden og Kristiansand gikk det ikke fullt så bra. Der ble militærkorpsene konvertert til sivile orkestre.

Truls Sanaker sier det er noe pussig ved at hver gang militærkorpsenes skjebne er oppe i Stortinget, blir de gjenværende styrket, og de to siste gangene har korpsene fått tilført stillinger og midler. Det er akkurat som om det er lett for politikerne å forholde seg til musikkorps. De er åpenbart opptatt av musikken, og så er det jo synd å legge ned de fine korpsene.

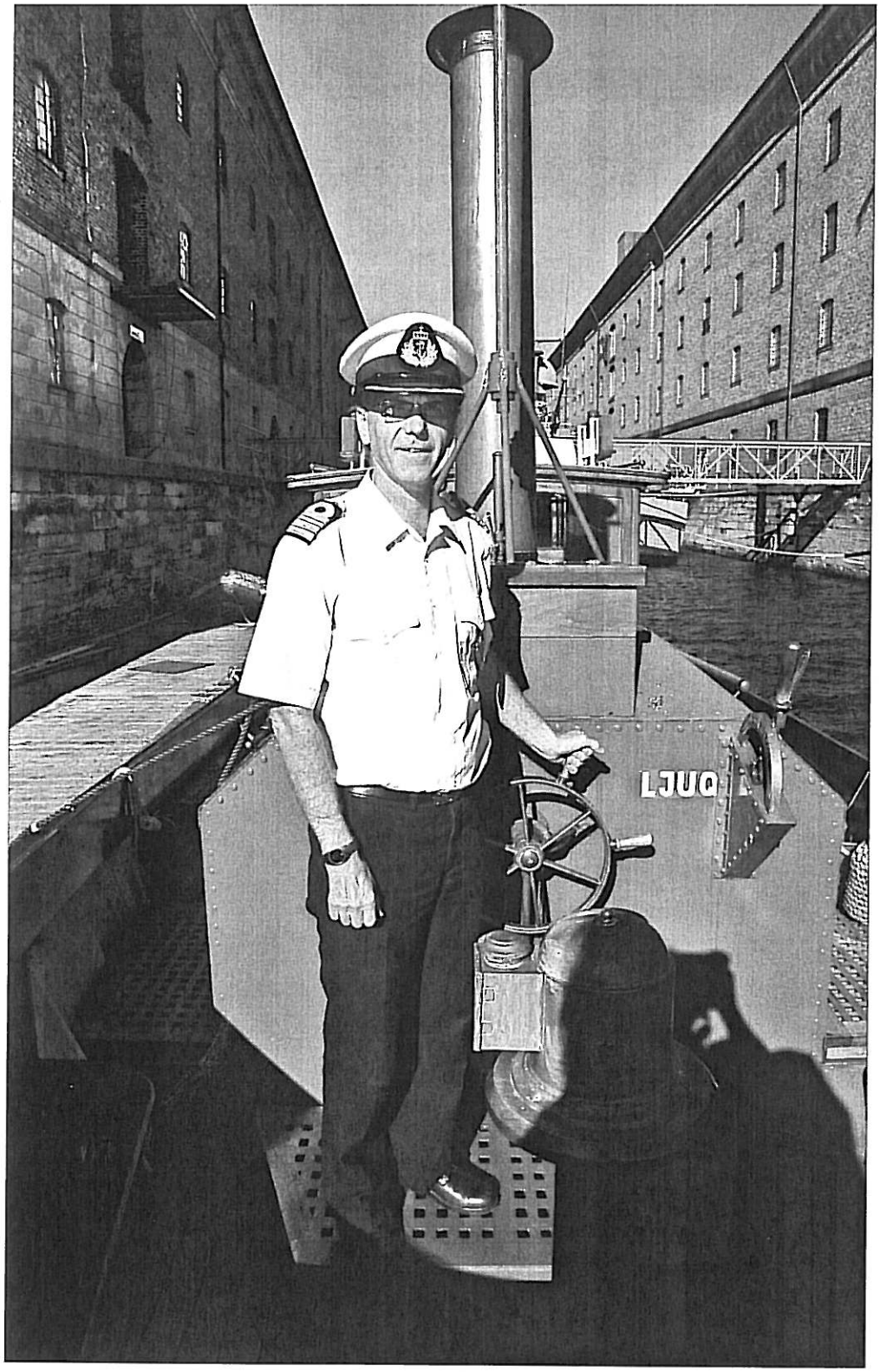

I utlandet opplever Truls Sanaker det rørende at folk kommer bort til ham på gaten og takker for den innsatsen Marinemusikken gjør for landet sitt. Det skjer ikke i Norge.

Nå finnes det til og med en Stortingsmelding, nummer 33, som sier at korpsene skal styrkes. Langtidsplanen for Forsvaret som kom nå i vår, sier også at forsvarsmusikken skal opprettholdes slik den er.

ORDENTLIG MILITÆR SJEF

Truls Sanaker er ikke bare sjef for Marinemusikken. Han er en av landets åtte kommandanter og reell sjef for Forsvarets anlegg i Horten. På de områdene i Horten der Forsvaret sitter som eier, har han et avgjørende ord når det gjelder hva som blir gjort og ikke gjort.

Karljohansvern er nemlig ikke bare et vakkert anlegg med museumspreg, kunstnere, kafeer og private boliger. Det er også et forsvarsanlegg med mellom 200 og 300 militære arbeidsplasser.

Her finner vi blant annet Forsvarts spesialstyrker, Hærens jegerkommandos maritime enhet, Forsvarets logistikkorganisasjon, Sjøforsvarets verksted for tungt vedlikehold, en avdeling som arbeider med ombygging og destruksjon av ammunisjon, Sjøheimevernet som er kommet tilbake fra Stavern og den maritime delen av Forsvarets forskningsinstitutt.

Truls Sanaker synes det er spennende å være i en slik rolle. En periode var han til og med bare kommandant, men etter en innsparingsrunde er han både kommandant for Karljohansvern og sjef for Marinemusikken.

MUSIKER TIL KOMMANDANT

Som sjef for Marinemusikken er Sanaker med på å skape arrangementer i nært samarbeid med Nasjonalt festningsverk og de sivile arrangørene.

Da han begynte som kommandant på Karljohansvern bestemte han seg for at det skulle være et minimumsantall av arrangementer hvert år i Horten, men underveis har kulturlivet i byen vokst, og nå er det kommet til mange andre kulturaktører, som Øystein Fevang med sin Gamlehorten Gjestegård, så nå er kulturlivet i området på riktig vei.

Truls Sanaker vokste opp på Hamar og begynte i skolekorpset der. Så avtjente han verneplikten ved divisjonsmusikken i Halden og fikk øynene opp for forsvarsmusikken som mulig yrkeskarriere.

Utdannelsen tok han i USA før han kom hjem til en jobb i divisjonsmusikken i Harstad i 1984. Derfra gikk turen videre til Horten, og der spilte han som kapteinløytnant til 2003. Da var det litt tilfeldig at han gikk fra tillitsvalgt til sjef og ble landets eneste militære kommandant med mastergrad i trompetspill.

Det var litt av en overgang å gå fra å være menig musiker til å bli sjef, og de første årene forsøkte han å få spilt litt, undervise og dirigere. Etter hvert syntes han ikke lenger han var god nok og sluttet med det.

"Karljohansvern er nemlig ikke bare et vakkert anlegg med museumspreg."

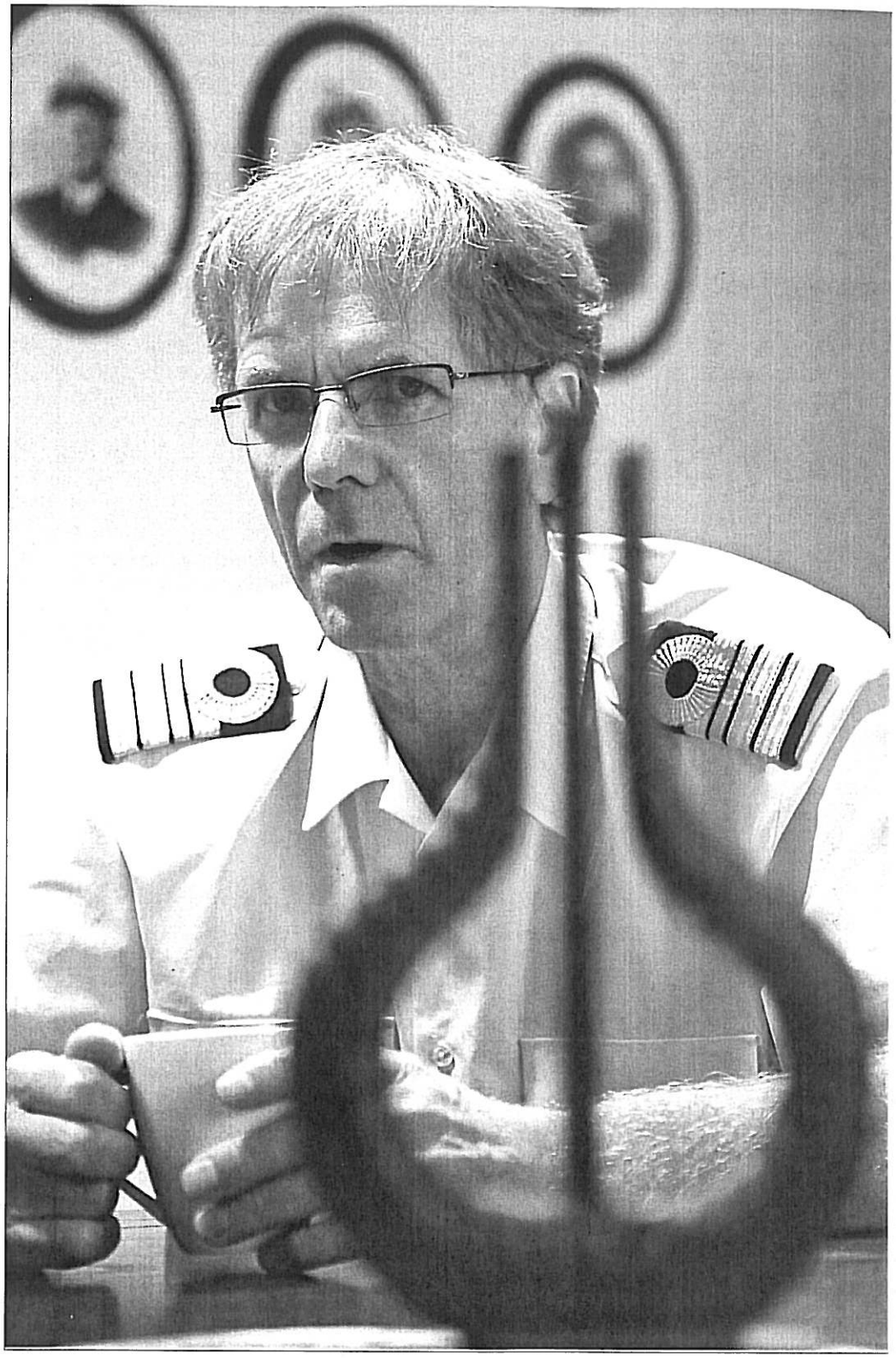

Kommandant Truls Sanaker og hans musikere vant Spellemannprisen i 2003.

TIL AFGHANISTAN

Sanaker og hans musikere reiser ikke bare til Vietnam (se egen sak). Sist jul var et messingensemble fra Marinemusikken for annen gang i Afghanistan, og det var sjette gang et norsk militærorkester var representert i Afghanistan i julen.

– Da gjør du en jobb hvor du virkelig føler at du er en del av Forsvaret og at du gjør noe for noen, sier Sanaker og forteller om hvordan tu-rene til Afghanistan er det nærmeste musikerne hans kommer en militær hverdag.

Da reiser de med full militær utrustningen, men er inne i leiren hele tiden. De vet at de er i et område med mange farer, men har heldigvis unngått stor dramatikk.

SEREMONIELLE OPPGAVER

Det er lett å begeistres over Forsvarets musikkorps. De er bemannet med fremragende musikere, de har et spennende repertoar, og bak stramme uniformer aner vi løse snipper og et humørfylt forhold til en jobb som musikere og ledere tar svært alvorlig.

Fra utsiden kan et militært musikkorps fremstå som en anakronisme, men korpsene har et klart oppdrag. Kult vet ikke om det var dét Truls Sanaker og forsvarssjefen snakket om da de var innesnedd i Afghanistan, men Forsvarets musikere har en rekke seremonielle oppdrag, og det blir flere etter hvert som Forsvaret legger stadig større vekt på det seremonielle.

Marinemusikken, og de fire andre korpsene, har oppgaver i forbindelse med prominente besøk fra utlandet, Stortingets høytidelige åpning, vaktparader ved Slottet og ikke minst kontakten med det sivile samfunn gjennom konserter.

Kommandørkaptein Sanaker ser på de sivile konsertene som svært viktige. I vinterhalvåret er Marinemusikken nærmest kontinuerlig på turné i sitt nærområde. Ofte foregår de sivile konsertene i forbindelse med militære oppdrag. Marinemusikken spiller seremonielt om formiddagen og for sivilsamfunnet om kvelden.

Det sivile er viktig. Forsvaret skal vise ansikt, og Sanaker og hans 30 musikere er del av det ansiktet. Da det dreier seg om alt fra barnehaver og skolekonserter til konserter på eldresenter.

"Marinemusikken spiller seremonielt om formiddagen og for sivilsamfunnet om kvelden"

SYNLIGGJØRING

En konsert med militærmusikken er for mange det første møte med Forsvaret og en synliggjøring av Forsvaret i distrikter der Forsvaret ikke lenger er til stede.

Sanaker og hans musikere driver ikke direkte rekrutteringsarbeid, men de hører at flere har bestemt seg for Forsvaret som karrierevei etter første konsert.

Marinemusikken spiller ikke bare til fest. Korpset har vært med på nedleggelsesmarkeringer på mange

moer. Det er en nokså spesiell oppgave.

Truls Sanaker sier han opplever at Marinemusikken når ut til folk. Han konstaterer nøkternt at det er stadig større bevissthet om at Forsvaret har et profesjonelt orkester i Vestfold. Da skader det ikke at Marinemusikken er med på såkalte tattooer. Det er blant tv-programmene med høyest seertall, og det gir Marinemusikken positiv oppmerksomhet. Da Sanaker og Marinemusikken deltok i en tattoo i Nanchang i Kina, var de på nasjonal tv og ble fortalt at sendingen hadde minst 400 millioner seere.

KUNSTNERIS FRIHET

Marinemusikkens repertoar bestemmes av et kunstnerisk råd som består av musikere, sjefdirigent siden 2008 Ingar Bergby, korpsets produsent samt sjef Sanaker.

De legger frem et forslag for sesongen, og Forsvarets musikkinspektør får lov til å mene noe. Det gjør han sjelden så lenge korpset tar vare på de seremonielle oppgavene. Sanaker er godt fornøyd med å ha en musikkinspektør som gir stor grad av frihet, fordi han ser at Marinemusikken lykkes godt.

Truls Sanaker ser ikke bort fra at det hjelper at musikkinspektør Arnstein Lund er musiker selv, at han kommer fra Horten og har vært både musiker og sjef i Marinemusikken.

MOZART OG BEETHOVEN

Militærorkestre som Marinemusikken har lang tradisjon for å spille symfonisk musikk, og både Mozart og Beethoven arrangerte selv musikken sin for messingorkestre.

Etter at Marinemusikken hadde spilt på Engø sist sommer, skrev Tønsbergs Blads anmelder Svein Erik Tandberg at dette var en av de festspillkonsertene på Engø som kunne sies å ha fungert best, da blåseinstrumenter har en bedre bæreevne og gjennomslagskraft utendørs.

Norske symfoniorkestre spiller lite Halvorsen og Svendsen. Det vil Truls Sanaker gjøre noe med. Derfor spiller Marinemusikken gjerne de to og andre mindre spilte norske komponister.

Arrangementer får han ellers fra både tyske og engelske orkestre. Og så arvet Marinemusikken et arkiv med noter da tyskerne forlot Horten i 1945. Men da var dessverre det originale notearkivet forsvunnet.

Sanaker sier at det fines mange flinke arrangører. Lars Erik Gudim er for eksempel ansatt som arrangør og dirigent i Forsvarets musikk og gjør en god jobb. Erik Eilertsen er ansatt i Marinemusikken som trompetist, men arrangerer og leder ensembler.

FORANKRET I KULTURLIVET

Forsvaret er en del av kulturlivet. Alle norske mannsbunader har sin bakgrunn i uniformer. Mye folkemusikk hadde blåseinstrumenter og musikere som kom fra militærmusikken. De første dirigentene i Marinemusikken var tyske musikere som hoppet av og ble sjef for korpset i Horten.

Og så er det Forsvaret som kanskje mer enn noen gang er bevisst når det gjelder å ta vare på bygninger.

Forsvaret er dessuten den største arbeidsgiveren for blåsere i Norge og står for 170 til 180 blåserjobber. Det er flere blåsere enn i alle symfoniorkestrene til sammen.

VIKTIG ARBEIDSPLASS

Yruls Sanaker er stolt av at han og de andre militærorkestrene utdanner svært mange dyktige musikere. For saks- og eufoniumspillere er det stort sett bare i Forvaret det er faste jobber.

På prøvespillingene ser Marinemusikken mange dyktige som aldri kommer til å få jobb. Musikere med jobb beveger seg mellom militærorkestrene, Oslo Filharmoniske Orkester, Stavanger Symfoniorkester og Kringkastingsorkesteret, og Marinemusikken har produsert klarinettister til både Operaen og Kringkastingsorkesteret.

Samtidig kommer det symfoniske musikere til Marinemusikken, fordi de liker variasjonen mellom janitsjar, klassisk, jazz og populært i løpet av en måned.

Sanaker tror det er nokså unikt for Norge at det er samme nivå på musikerne i militærorkestrene som i de symfoniske orkestrene.

OPPMARSJ MOT 2014

Neste år blir et mellomår. Kreftene skal spares til jubileumsåret 2014. Da blir det mye å gjøre. I tillegg til alt annet, håper Sanaker å få være med på å innvie et nyrestaurert og utvidet orgel i Horten kirke. Der har han vært leder for orgelkomiteen.
Dessuten er det et jubileum til i 2014. Sjøforsvaret er også 200 år i 2014, og det må selvsagt Marinemusikken feire. Frem til 1814 hadde

Velkommen til Tønsberg Optiske i Kammegaten

Hilsen Knut, Trine, Hedvig og Nina.

Fordi personlig service betyr noe

Husk: Det er vi som har fordelsprogrammet Privilegium

optikk Tønsberg Optiske

Kammegaten 3, Tønsberg • Tlf. 33 31 73 07

Kommandørkaptein Truls Sanaker tok imot Kult på et kontor som bare lite preg av å tilhøre kommandanten for et nasjonalt forsvarsverk. Men så svarer også kommandanten «Truls» når han tar telefonen.

sjøforsvaret ligget under den danske marine.

– Med 2014 tydelig i horisonten har ikke Marinemusikken planer om noen store reiser neste år, sier kommandørkaptein Sanaker til Kult. Men så trekke han på det, for det kan bli en tur til Kina, og det er jo en større reise. Dessuten er det i 2013 100 år siden Edvard Griegs gode venn komponisten Percy Grainger turnerte i Norge, så det blir det reising av.

Sanaker har også en Porgy & Bess-versjon han gjerne vil ta opp igjen. Han ønsker dessuten å spille inn plate med blåserverk av store komponister som Schønberg, Hindemit og Stravinskij, samt og ikke minst Hortens egen komponist Olav Berg.

Bykonserter er en tradisjon Marinemusikken holder fast ved. De såkalte promenadekonsertene er en gammel tradisjon. Publikum kom, promenerte, så og ble sett. Det gjør de fortsatt.

Hvert år besøker Marinemusikken krigsveteranene i Konvoibyen i Risør. Det er fortsatt noen av krigsseilerne igjen, og nå ønsker Sanaker og hans folk også å være en viktig aktør for de nye veteranene. Norge har produsert mange veteraner i de senere år, og nå er Forsvaret blitt seg bevisst ansvaret for veteranene.
Her vil Marinemusikken gjerne være en bidragsyter. •

Prisvinner, konsertoppdrag og reiser

Marinemusikken vant Spellemannprisen i 2003 og har hatt turneer og konsertoppdrag i Russland, Kina, Spania og Frankrike.
Gjennom årene har Marinemusikken samarbeidet med en rekke fremstående solister som Solveig Kringlebotn, Arve Tellefsen, Ole Edvard Antonsen, Barbara Hendricks, Sondre Lerche, Randi Stene, Ronni le Tekrø, Wenche Myhre, Erik Bye og Lill Lindfors.
Kommandanten vil gjerne ha frem at det er mange flotte kunstnere i Vestfold. I mange år samarbeidet Marinemusikken tett med Rolv Wesenlund. Og på en tur til Brest i sommer hadde korpset med seg Vestfoldmusikerne Olga Konkova og Hans og Per Mathisen.
Lars Martin Myhre og Louis Jacoby var også med, og i høst samarbeider Sanaker og musikerne med Myhre om konserter i regi av Den kulturelle spaserstokken.
Rundt 25 CD-er er det også blitt.